

Het begin van het einde

Graag wil ik beginnen met u en de uwen onze beste wensen aan te bieden voor het nieuwe jaar. Het belooft op vele gebieden nieuwe ontwikkelingen en daarmee ook het einde van de betreffende oude verhoudingen. En dan doel ik niet alleen op de 'geopolitieke' problemen in 2003.

Als u dit leest, zijn de verkiezingen voor de Tweede Kamer al achter de rug. Wellicht is de formateur al een eind op weg. Misschien is er sprake van een nieuwe fase in de aardverschuiving in de landelijke politiek.

Toch lijkt het thema van vandaag nog weinig aandacht te trekken van de Nederlandse verkiesbaren noch van de kiezers.

Waar gaat het nu allemaal om in de komende 4 jaar? Of anders gezegd: waar gaat de Nederlandse landelijke politiek eigenlijk straks nog over?

Het viel me op bij de recente interviews met Geelhoed en Bolkestein. Geelhoed stoorde zich aan het gebrek aan bewustzijn van de Europese dimensie. Op velerlei terrein neemt Europa het over van de nationale regeringen en parlementen. Moet de inbreng van Nederland richting Europa niet prominenter de inzet zijn van de verkiezingen?

Bolkestein benadrukte de subsidiariteit in belastingzaken, d.w.z. dat Nederland daar nog wel zelf over gaat. Recente arresten van het Europese Hof in Luxemburg laten evenwel zien, dat die subsidiariteit beperkt wordt door de eisen van gelijke behandeling binnen de Interne Markt. Denkt u aan het BOSAL arrest (renteaftrek bij aankoop deelneming buiten Nederland maar binnen de EU) en de uitspraak over de wegenbelasting van vrachtwagens met een kenteken van een andere lidstaat.

Een sterke stimulans gaat ook uit van de komende uitbreiding van de Europese Unie, waartoe het verdrag nu wordt getekend.

De conferentie onder leiding van Giscard d'Estaing buigt zich over de bestuurlijke structuur van de Unie. Die moet worden aangepast aan de nieuwe situatie. Vervolgens zullen die aanpassingen leiden tot een andere rol van onze regering en parlement. Dat onze opvattingen en politieke mores nog onvoldoende rekening houden met een dergelijke situatie is niet verbazingwekkend. Het betreffende ei is nog niet gelegd. Vooraanstaande Nederlanders doen aan het proces mee. Wij hebben er 'inbreng in'. Dat we er toch niet breed mee bezig zijn vind ik wel verbazingwekkend. Want een veranderende rol van de rijksoverheid zal ongetwijfeld ook gevolgen hebben voor de mede-overheden en voor alle kiezers.

Bij de Europese Centrale Bank heeft men de gevolgen van de uitbreiding al onder ogen gezien. Daar wordt de directieraad niet uitgebreid, maar zal er een roulerend lidmaatschap van de presidenten van de verschillende centrale banken komen.

Nu heeft de heer Wellink, president van De Nederlandse Bank nog een vaste stoel in Frankfurt. Straks niet meer, maar kan ook hij voor een zekere periode aan de kantlijn staan bij het nemen van de beslissingen. Zal dit een voorbode zijn van de oplossing die men ook voor de ECOFIN en de andere ministerraden zal kiezen? Moeten daarom zoveel mogelijk decentrale taken weer op rijksniveau worden gecentraliseerd? Dreigt ons Thorbeckiaanse bouwwerk (Rijk, Provincies, Gemeenten) onder deze druk te bezwijken?

We zullen er in het komend jaar vast meer van gaan horen. Een mooie uitdaging voor het nieuwe kabinet. Maar het lijkt verstandig om voorshands zoveel mogelijk subsidiariteit zo dicht mogelijk bij de burger te handhaven. Uiteindelijk ligt daar de ware maat der dingen.

